

De loopgraven van de Linge

AD VAN KEMPEN

Je gaat niet op vakantie naar de Vogezen om sporen van de Eerste Wereldoorlog te vinden. Je bezoekt ze vanwege *les vignobles et les collines* – de wijngaarden en de hellingen. Al het andere is afgeleide daarvan. Boerenstadjes met stedelijke allure als Riquewihr, Equisheim, Kayersberg en Turckheim ruiken naar wijndroesem.

En toch kom je ook daar de loopgraven uit 1914-1918 tegen, op plekken waar je eigenlijk geen graafwerk uit die tijd verwacht: hoog boven het Rijndal, op de toppen van de Vogezen.

De grens lag na 1871 midden door de Vogezen, bij de passen Col de la Schlucht en Col du Bonhomme. De steden Lunéville, St-Dié, Gérardmer en Belfort waren Frans gebleven. Het Rijndal met de steden Straatsburg, Sélestat, Colmar en Mulhouse was Duits.

De aanvallen van de Fransen in de zomer van 1914 verliepen vanaf de passen in de richting van de Rijn, door de zij dalen van Munster en Kayersberg. Tussen deze zij dalen lagen de bergtoppen, zoals de Vieil-Armand van Hartmannwillerkopf, Tête des Faux, Tête du Violu, Hilsenfist en vooral op de Collet du Linge. Juist op deze toppen, op hoogtes van boven de duizend meter, werd in het eerste jaar van de oorlog zwaar gevochten.

Dit maakt het slagveld de Linge betrekkelijk uniek. Denk je aan de Eerste Wereldoorlog, dan denk je toch in de eerste plaats aan de loopgraven van Verdun, Ieper, de Somme en de Marne en vooral aan niemandsland. Oneindig niemandsland met moddervelden, granaatrechters, afgeknapte boomstammen, prikkeldraad, lucht van verrotting en de dood.

De loopgraven van de Linge beantwoorden slechts ten dele aan dat beeld. Een zinvol patroon valt in het graafwerk nauwelijks te ontdekken. Ze cirkelen over de berg-hellingen en houden zich niet eens aan de hoogtelijnen. Niemandsland was er nauwelijks. Linies van de Fransen lijken probleemloos over te lopen in de Duitse linies, ongelooflijk dicht bij elkaar. Etens- en latrinegeuren van de ene partij moeten goed te ruiken zijn geweest voor de andere.

Het klinkt merkwaardig, maar deze hooglandloopgraven zien er minder naargeestig uit dan hun tegenhangers in laagland. Het waren ook geen gewone soldaten die hier vochten. Ze werden 'bergjagers' genoemd: elitetroepen met een sterk gevoel van eigenheid, kameradschap en patriotisme. Franse *Chasseurs alpins*, bijgenaamd 'de blauwe duivels', vochten hier tegen *Gebirgsjäger*, vaak in sneeuwpakken en op ski's.

Tijdens de winter van 1914-1915 lag er meer dan twee meter sneeuw. De zomer van 1915 was de meest bloedige, toen ook op dit front de strijd veranderde in een positiecoorlog. Meer dan 10.000 soldaten sneuvelden op de top van de Linge, die sindsdien bekend staat als 'het graf van de chasseurs'.

Een bezoek aan de Linge is grandioos, door het uitzicht dat de loopgraven bieden op het Rijndal. Behalve monumenten, oorlogskerkhoven en herdenkingskruizen is ook het *l'Eperon de Linge* te bezoeken, een informatiecentrum en openluchtmuseum tegelijk. Vooral de tocht door de loopgraven met mitrailleursnests en kazematten is avontuurlijk en spannend, juist door het chaotische patroon en het geaccidenteerd landschap. En als de bezoeker zich buiten dit labyrint wil begeven, dan kan hij het spoor van de skipatrouilles volgen met een boek over de *randonnées des chasseurs*.

Dit zijn natuurlijk allemaal belevenissen die weinig met piëteit en oorlogshedenking te maken hebben, maar gelukkig weten we sinds de opening van het Berlijnse Holocaustmonument dat een bezoeker van een monument niet eeuwig hoeft stil te staan, maar van tijd tot tijd best mag hollen.

Dr. A.F.J. van Kempen is verbonden aan de opleiding Geschiedenis van Fontys Lerarenopleiding Tilburg.

Website:

www.abri-memoire.org/linge.php

Mooiste boek:

Daniel Roess en Eric Balmier, *Scènes de tranchés dans les Vosges. La mémoire des photos et des cartes postales 1914-1916* (Strasbourg 2002).